

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ**

TOPLUMSAL DUYARLILIK PROJELERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

“Adım Adım Kudüs Mimarisi”

Proje Kodu: c05725a6-1405-413f-879a-6829252fb7c7

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Arş. Gör. Sema KIZILELMA
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Ekim, 2023

ERZURUM

İÇİNDEKİLER

Önsöz	2
Özet	3
Materyal ve Yöntem	5
Proje Uygulamasına Ait Görseller	7
Sonuçlar	14

ÖNSÖZ

Kudüs kenti, üç Semavi (Müslümanlık, Yahudilik, Hristiyanlık) din için kutsal kabul edilmekle beraber Müslümanlar'ın ilk kiblesi, ikinci mescidi ve üçüncü haremidir. Bu anlamda bizim için kutsallık içermektedir. Ayrıca ecdadımız Osmanlı'nın günümüzde var olan eserlerinin yanı sıra Türkiye Cumhuriyeti devletinin bölgede destekleri ve yapısal restore çalışmaları TİKA (Tür İş Birliği Koordinasyon Ajansı) ve diğer kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak bölgeye gitmenin zorlukları nedeniyle bugün Türk halkı bölgedeki değerlerini, mimari eserler özelinde yapıları ve tarihini yeterince bilmemektedir. Bu bağlamda geçmişte var olduğumuz kültürün ve tarihin parçaları olan mimari yapıların tanınması, onların süreçlerinin bilinmesi ve en önemlisi korunarak gelecek kuşaklara aktarılması, mimari mirasımızın korunması noktasında temel ilkelere dayanır. Bu sebeple çalışmanın lise öğrencilerini kapsayacak şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmüştür. Geçmişinin, tarihinin ve mimari mirasının ülkemiz dışındaki kentlerde de merkezi konumda olup günümüze kadar aktarıldığının bilgisi genç nesillerin dimağında yer etmeli ve onların elleriyle yeni kuşaklara aktarılmalıdır. Aktarım aşamasında biz mimarlara konunun derinlikle ele alınması ve aktarılması görevi düşmektedir. Bu amaçlarla gerçekleştirilen projenin Kudüs kentinde yer alan Osmanlı izlerini ve mimari hafızayı taze tutmak adına faydalı olması ve bu konularda farkındalık uyandırması beklenmektedir.

ÖZET

Hedef kitlenin 'İmam Hatip lisesi öğrencileri' olarak belirlendiği "Adım Adım Kudüs Mimarisi" isimli proje kapsamında, kutsallarımızın ve birçok mimari mirasımızın yer aldığı Kudüs kentinin, Erzurum Yakutiye ilçesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi (proje okulu) öğrencilerine ve eğitim kadrosuna tanıtılması amaçlanmaktadır. Projenin uygulanacağı okulun öğrencileri, kent içinde ve kent dışında farklı projelerde öncü rol almıştır. Farklı yarışmalarda başarılarla imza atmış, ödüller almış ve farklı fikirlere, yeni araştırmalara açık bir profile sahiptir. Fen ve sosyal bilimlerin yanında dini alan eğitimleri de lisenin programında yer almaktadır. Çok yönlü bir eğitim yaklaşımıyla geliştirilen bu öğrencilerin, mimarlık birikimlerini artırarak onlara yeni bir bakış açısı kazandırılmak hedeflenmiştir.

Bu sebeplerle hedef kitle olarak tercih edilen öğrencilere yapılan sunum, Kudüs kentinin Mescid-i Aksa bölgesini merkeze alacak şekilde mimari özelliklerini, yapılarının dönemsel, yapısal, işlevsel özelliklerini ve değişimlerini içermektedir. Sunumdan önce bölgeye yapılan ziyaret ile mimari yapılar yerinde incelenmiş, proje yürütücüsü olarak görsel, işitsel veriler toplanmış ve bölgeye dair çizimler, analizler yapılmıştır. Sunumun içeriğinde de yer alan tüm bu materyaller sayesinde bölgeye daha önce gitmemiş öğrenci ve öğretmenlere bölge atmosferinin mimari yapılar üzerinden aktarımı sağlanmıştır.

Sunumdan önce yapılan bölgeye dair yürütücü gözlemlerini ve çalışmalarını içeren 'Kişisel Kudüs Sergisi' açılışı da hedef kitlenin sadece duyuşsal değil görsel olarak ta bölgeye dair izlenimler elde etmesini sağlamıştır. Sergi, sunum, tartışma, soru ve cevaplar, hediye ve plaket takdimlerini içeren çalışmada:

- Mimari planlar, 3 boyutlu görseller üzerinden, lise seviyesine indirgenecek biçimde tasarlanan şemalarla oluşturulan bir sunum,
- Tüm çalışmanın girdi, veri ve sonuçlarını içeren 70*100 boyutlarında görsel ağırlıklı iki sergi paftası (projenin sunulduğu gün lisede tanıtımı yapılmış ve sunumun yapıldığı mekân girişine, çalışmanın tanıtılması ve daha çok kişiye ulaşması adına konumlandırılmıştır),
- Bölgenin tüm alan haritasını içeren 70*100 boyutlarında bölge tanıtım haritası,
- 1 adet 50*70 guaj boya kullanılarak yapılan Kutbetü's Sahra çalışması, 15 adet bölgenin en önemli konularını içeren A3 boyutlu çarpıcı görseller ve bilgilendirme metinlerini bulunduran 'Kudüs Kişisel Sergisi' materyalleri,
- Proje sunumu sonrasında hazırlanmış 5 adet soruyu bilen öğrencilere takdim

edilmek üzere hediyeler,

Projenin en önemli aşaması ve sonuç çıktısı olarak görülen kısım, soru – cevap kısmında öğrencilerden tüm sorulara doğru cevap alınmasıdır. Bu soruları cevaplamak için yapılan katılım ve duyulan heyecanda bölge hakkındaki eksikliğin ve bunun giderilmesine duyulan ihtiyacın ortaya konulmasıdır.

Bu proje Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kudüs Eski Şehir, Mescid-i Aksa, mimari miras, Kudüs kenti

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu çalışma bir Toplumsal Duyarlılık Projesi'dir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Proje yürütücüsü tarafından proje sunumu 28.09.2023 tarihinde, 11.00 – 12.15 saatleri arasında, Erzurum'un Yakutiye ilçesinde yer alan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde (Üniversite Mh. Fatih Sultan Mehmet Bulv. Blok No 6/2 Yakutiye / ERZURUM) gerçekleştirilmiştir.

Projenin Uygulanışı

Projenin uygulanmasının son aşaması olan seminer sunumundan önce, projeye ait sunumun içeriğini barındıran, mimari görselliği yoğunlukta olan, Kudüs kentinin mimari özelliklerini ve dönemsel süreçlerini içeren iki pafta yapılmıştır. Bu paftalar, sunumun tüm çıktısını tek bir yerde, görsel ağırlıkta görebilmeyi sağlamak ve sunumu dinlemeyenler için de konuyu özetlemek adına önemlidir. İkinci olarak lisenin yönetimiyle iş birliği halinde sunumun gün, saat ve yapılacak adresinin olduğu kısaca proje amacını belirten bir davetiye basılmış ve ilçe protokolüne dağıtılmıştır (bu kısımda lise yönetiminden destek alınmıştır). Sunumun sonunda öğrencilerin sunumun algılanmasına yönelik bilgilerini ölçmek adına 5 adet soru hazırlanmıştır. Soruları bilen öğrencileri teşvik etmek adına onlara içerisinde konuya dair kitaplar bulunan hediye paketleri hazırlanmıştır. Ayrıca sunumun yapılacağı çalışma sınıfının girişine ve gerekli bölümlere projenin Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri tarafından desteklendiğini gösteren afişler asılmıştır.

Sunumun yapılacağı gün (28.09.2023 Perşembe) ilgili liseye gidilerek yönetimle işleyiş ve sunuş konusunda görüşüldükten sonra, kişisel sergi resimleri, çizimler ve tablolar şövaleler yardımıyla konferans salonunun fuayesine yerleştirilmiştir. Davetli ve öğrencilerin salona girerken sergiyle ilgili fikirleri alınmış, bilgilendirme yapılmış ve sunum başlamadan önce konuya dair fikir oluşması sağlanmıştır. Sonrasında öğrenci ve davetlilerin katılımıyla sunuma başlanmıştır. Sunum görsel ağırlıklı, yürütücü deneyimlerinin hikayeler eşliğinde desteklenmesiyle ve öğrencilerin konuya, mekanlara fikirleriyle katılmasıyla sonlandırılmıştır. Sunumdan sonra sunumdaki çalışmaları ve Kudüs kentinin mimari, işlevsel ve dönemsel özelliklerini içeren, konuyu anlama noktasında önemli görülen kısımlardan hazırlanan 5 adet

soru, öğrencilere sorulmuştur. Soruları bilen öğrencilere projenin yürütücüsü tarafından hediyeleri takdim edilmiştir. Lise yönetimi tarafından yürütücüye yaptığı çalışmanın devamının gerekliliği ve memnuniyetlerini belirten bir plaket takdimi yapılmıştır.

Proje çalışmaları tamamlandıktan sonra projede sunulan materyaller, lise yetkililerinin talebiyle ve öğrenci dönüşleriyle istenildiği zaman kaynak olarak kullanılması adına yetkililere iletilmiştir.

PROJE UYGULAMASINA AİT GÖRSELLER

Görsel 1. Öğrenciler ve davetliler sergiyi incelerken (İhl konferans salonu fuaye)

Görsel 2. Projenin uygulandığı ortam (Erzurum Anadolu İhl Proje Okulu Konferans Salonu – öğrenciler ve davetliler ile birlikte)

Görsel 3. Projenin uygulandığı ortamdaki sunum öncesi görüntüler

PROJE SERGISİNE AİT GÖRSELLER

TİKA (TÜRK İŞ BİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI) TARAFINDAN ONARILAN VE BAKIMI YAPILAN DÜKKAN GİRİŞİNDE YER ALAN ABDULHABİT HAN FOTOĞRAFI VE OSMANLI ARNASI
5 MAYIS 2023, SAAT:12.00

KİŞİSEL KUDÜS SERGİSİ

AKADEMİSYEN MİMAR SEMA KIZILELMA

Atatürk Üniversitesi Etkinlik Dönerlik Projesi Uygulanması ile Kurulan İnkılapçıların Desteklenişine Katılımı.

BURAK DUVARI (YAHUDİLER İÇİN AĞLAMA DUVARI) - YAHUDİ ERKEKLER DUA EDERKEN
4 MAYIS 2023, SAAT:10.50

BATI ŞERİA BÖLGESİNDE DİNLENDİRİLEN DEVELER
3 MAYIS 2023, SAAT:10.15

HZ.ÖMER'İN KUDÜS EMANNAMESİ

ŞEHİRCİLİK/ŞEHİRCİLİK

Hz. Ömer'in Kudüs Emannamesi, Hz. Ömer'in Kudüs'ü fethetmesi üzerine yazılmıştır. Bu belge, Kudüs'ün fethiyle ilgili önemli olayları ve Hz. Ömer'in Kudüs'ü yönetmesiyle ilgili kararları içerir. Bu belge, Kudüs'ün fethiyle ilgili önemli bir belge olarak kabul edilir. Bu belge, Kudüs'ün fethiyle ilgili önemli bir belge olarak kabul edilir. Bu belge, Kudüs'ün fethiyle ilgili önemli bir belge olarak kabul edilir.

HZ.ÖMER'İN KUDÜS EMANNAMESİ (SAĞ TARAFTA TÜRKÇESİ YER ALIR)
5 MAYIS 2023, SAAT:10.39

RAHMET MESCİDİ BAĞÇESİNDE BULUNAN ZEYTİN AĞACI VE KÖKLERİ
6 MAYIS 2023, SAAT:15.07

MERVAN MESCİDİ (MESCİD-İ AKSA OLARAK BİLİNE KUTBETÜ'S SAHRA'YI DA İÇİNE ALAN BÖLGEDE 144 DÖNÜMLÜK YER ALTI MESCİDİ)
5 MAYIS 2023, SAAT:15.27

YAHUDİ MEZARLIKLARINDAN KUTBETÜ'S SAHRA (SARI KUBBELİ YAPI)
5 MAYIS 2023, SAAT:17.57

YAPA (İBRANİCE YAFFO) LİMAN KENTİ OSMANLI KALINTILARI (DENİZİN İÇİ)
3 MAYIS 2023, SAAT:11.30

AKSA'NIN KÜÇÜK MURABİTİ
5 MAYIS 2023, SAAT:10.42

ESKİ KUDÜS (OLD CITY) MİMARİ YAPILARI - ŞEHİRİN DÖNEMSEL DEĞİŞİMLERİ

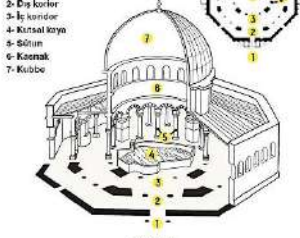
KUTBETÜ'S SAHRA

687 yılında Emir Halifesi Abdülmelik bin Marwan tarafından yaptırılmıştır. "Mescid-i Mükerrem" denilen karye arkafasına örnek için yapılan kubbelerdir. Dünya çapında en büyük kubbelerdir. İslamın en eski kubbelerdir. Sahra'nın yalınlığına ve zarafetine örnek alınmıştır. Kubbelerin Sahra'ya girmesiyle 2 büyük sütun arasında 7 adet küçük mihraç bulunur. Bunlar 7 adet çarşafı temsil ederler.

Çizimler: Hıcaun Kılıç, emirjetiv architecture offoce

ŞEKİL - A 09

- 1- Giriş
- 2- Dış koridor
- 3- İç koridor
- 4- Kubbeler
- 5- Sütun
- 6- Koznak
- 7- Kubbeye

Arktekt

Arktekt

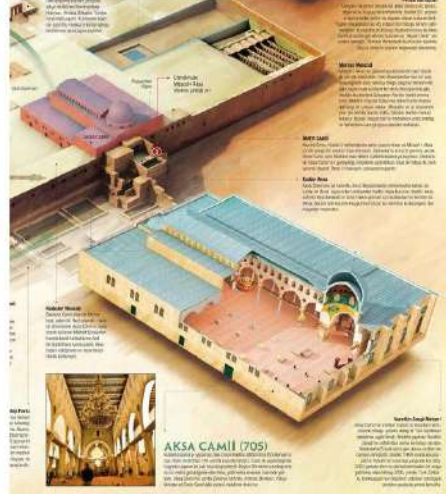
Sawyer Fischer, 37 September 2005

Mescid-i Aksa'nın planı, 12 sütunlu ve 12 kubbe ile 12 kubbe arasında 12 kubbe yer alır. Her kubbe 35 m yüksekliğindedir. Kubbelerin ortasında 20 m çapında, 35 m yüksekliğinde bir minare vardır. Kubbelerin ortasında 20 m çapında, 35 m yüksekliğinde bir minare vardır. Kubbelerin ortasında 20 m çapında, 35 m yüksekliğinde bir minare vardır.

Kaynak: Alihan Turan - Dünya Savaş Tarihi

KIBLE MESCİDİ (AKSA CAMII)

Mübarak Mescid-i Aksa'nın mescidi, İsmail Hz. Ömer tarafından Kadir'in rüchleden alınmıştır. Mübarak Mescid-i Aksa'nın mescidi, İsmail Hz. Ömer tarafından Kadir'in rüchleden alınmıştır. Mübarak Mescid-i Aksa'nın mescidi, İsmail Hz. Ömer tarafından Kadir'in rüchleden alınmıştır.

AKSA CAMII (705)

Kible Mescidi - Kazeydigi yönünden bakış

Kible Mescidi - Ana Giriş Bevelizleri ve Çift Kapı

Kible Mescidi - İç Nisvan Sünlük ve Boyut Alanları

MESCİD-İ AKSA

Yaklaşık olarak 144 stüdyo ile yapılmıştır. Mescid-i Aksa, içinde birçok yapı barındırır. Bir kubbeye, Mescid-i Aksa'nın 144 stüdyo ile yapılmıştır. Mescid-i Aksa, içinde birçok yapı barındırır.

MESCİD-İ AKSA

Proje Adı: Adım Adım Kudüs Mimarisi

Yükseklik: 100, 60, 50, 40, 30, 20, 10, 5, 0, -5, -10, -15, -20, -25, -30, -35, -40, -45, -50, -55, -60, -65, -70, -75, -80, -85, -90, -95, -100

Atatürk Üniversitesi Toplaması Doyuruluk Projeleri Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin Destekleriyle Yapılmıştır.

Görsel 4. Proje kapsamında temin edilen sergi paftası 1 (70*100 boyutunda)

Görsel 6. Sunum sonunda sorulan sorulara yanıt veren öğrencilere hediye takdimi

ADIM ADIM KUDÜS MİMARİSİ

İslam dini için kutsal kabul edilen Kudüs'ün tarihi ve mimarisinin genç kuşaklara aktarılması ve bölge hakkında farkındalık oluşturulması amacıyla Atatürk Üniversitesi Araştırma Merkezinin destekleriyle gerçekleştirecek olduğumuz 'Adım Adım Kudüs Mimarisi' konulu seminerimize katılımınız bizleri onurlandıracaktır.

Arş. Gör. Sema KIZILELMA
Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Tarih: 28.09.2023 Perşembe

Saat: 11.00

Yer: Erzurum Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi Konferans Salonu

Adres: Üniversite Mah. Fatih Sultan Mehmet Bulv. Erzurum Anadolu İmam Hatip Lisesi Blok No 6/2 Yakutiye / ERZURUM

Görsel 7. Sunum öncesi protokol ve lise yönetimini bilgilendirmek için yürütücü tarafından tasarlanan davetiye

SONUÇLAR

Proje okulu olan Erzurum iline bağlı Yakutiye ilçesi Anadolu İmam Hatip Lisesi Proje Okulu öğrencilerine yapılan seminerde Kudüs Mescid-i Aksa (Old City – Eski Şehir) bölgesinin mimari özellikleri üzerinde durulmuştur. Sunumda öğrencilere bölgeye yapılan gezi rotasını baz alarak mimari yapılar ve tarihi süreçler aktarılmıştır.

Sunum sonunda sorulan sorulara cevap noktasında, öğrencilerin neredeyse tamamına yakını çalışmaya katılım sağlamış ve heyecanla cevaplamıştır. Bu kısımda öğrenciye aktarılan bilginin ödüllendirilmesinin aralarında rekabet ortamı oluşturmasının yanında, öğrenme biçimlerinin farklılaştığını ve maksimum öğrenmenin (sıkılmadan, öğrenmeye aktif katılım sağlayarak) gerçekleşebildiğini ortaya koymuştur.

Son olarak yürütücüsü olduğum projeyi destekleyerek öğrenci ve öğretmenlerle birlikte mimari bakış açılarını geliştiren deneyim kazanmalarına yardımcı bu ortamı sağladığı için Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri Uygulama ve Merkezi'ne teşekkür ederim.